

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 47/2004 vp**

Hallituksen esitys laiksi Metsähallituksesta annetun hallituksen esityksen (HE 154/2004 vp) täydentämisestä

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 30 päivänä marraskuuta 2004 lähettäessään hallituksen esityksen (HE 248/2004 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

- lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö
- professori Olli Mäenpää
- professori Veli-Pekka Viljanen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
— Tunturi-Lapin Kehitys ry
— professori Kaarlo Tuori.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Vilppu Talvitie, maa- ja metsätalousministeriö

Viitetieto

Valiokunta on antanut hallituksen esityksestä laiksi Metsähallituksesta (HE 154/2004 vp) lausunnon (PeVL 38/2004 vp).

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan Metsähallitusta koskevaa lakiesitystä täydennettäväksi siten, että perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetty lähinnä lupa-asioiden käsittelyä ja erävalvontaa koskevat valtiosääntöoikeudelliset edellytykset esityksen käsittelemiseksi tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä täyttyvät.

Esitys liittyy valtion vuoden 2005 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Esityksen säätämisyjärjestysperustelujen mukaan ehdotetut muutokset merkitsevät Metsähallituksen tehtäväksi säädettävien julkisena hallintotehtävänä hoidettavien lupa-asioiden järjestämistä siihen liittyvine muutoksenhakumenettelyineen perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla. Näin ollen hallitus katsoo, että muutokset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Valiokunta toteaa, että täydentävässä esityksessä valiokunnan alkuperäisestä esityksestä tekemät huomautukset on otettu asianmukaisesti huomioon.

Julkisten hallintotehtävien ratkaisuvallta

Lakiehdotuksen 9 §:n 2 momentin mukaan maastoliikennelain 4 §:ssä, kalastuslain 5 §:ssä ja metsästyslain 6 §:ssä tarkoitetuille luville tai päätöksille voidaan vahvistaa aluekohtaiset kiintiöt. Säännös on hyvin avoin, sillä kiintiöharkintaa ei 9 §:n 2 momentissa ole sidottu mihinkään edellytyksiin. Valiokunta pitää asianmukaisena, että kiintiöitä vahvistettaessa otetaan soveltuvien osin huomioon saamelaisten ja paikallisten asukkaiden perinteiset oikeudet elinkeinon harjoittamiseen sekä erityisperusteiset oikeudet samoin kuin kuntalaisten lakiin perustuvat kalastus- ja metsästysoikeudet. Lakiehdotuksen mukaan luontopalvelujohtaja voi kiintiöiden puitteissa siirtää yksittäisiä lupia koskevaa päätösvaltaa Metsähallituksen muulle virkamiehelle tai toimihenkilölle tahi sellaiselle ulkopuoliselle yhteisölle, jota riippumattomuuden, luotettavuuden, asiantuntemuksen ja muiden seikkojen perusteella on pidettävä tehtävään sopivana.

Päätösvallan siirtämisestä on arvioitava perustuslain 124 §:n valossa. Sen mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon takeita. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Valiokunta katsoo, että hallinto-oikeudellisen yleislainsäädännön lakisääteinen soveltaminen riittää takaamaan, ettei siirto vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon takeita. Kysymys on rutiininomaisista luvista, joihin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä, joten niiden myöntäminen sopii

myös muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Lisäksi asia koskee kymmeniä tuhansia lupapäätöksiä, minkä vuoksi voi olla tarkoituksenmukaista siirtää ja hajauttaa ratkaisuvalltaa myös ulkopuoliselle laissa määrätty ehdot täyttävälle yhteisölle. Lakiehdotus on tältä osin perustuslain mukainen.

Valiokunta kuitenkin huomauttaa, että esityksen 9 §:n 3 momenttiin on asianmukaista lisätä viittaus saamen kielilakiin.

Muutoksenhaku

Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädetty muutoksenhaku on asianmukaisesti järjestetty. Muun muassa ehdotuksen 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuja kiintiöitä koskevasta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Lakiehdotuksen perusteluista ei kuitenkaan selviä, ketkä ovat oikeutettuja hakemaan muutosta kiintiöpäätöksiin. Maa- ja metsätalousvaliokunnan on syytä ratkaista, onko ja miten muutoksenhakuun oikeutetuista säädettyä erikseen laissa.

Siirtymäsäännökset

Lakiehdotuksen 23 §:n 5 momentin mukaan tämän lain 9 §:n täytäntöönpanoon liittyvät toimenpiteet on saatettava lain mukaisiksi 1 päivään toukokuuta 2005 mennessä. Perustelujen mukaan tällaisiin täytäntöönpanotoimiin kuuluu muun muassa sellaisten yhteisöjen etsiminen, joille yksittäisiä ratkaisuja koskevaa päätösvaltaa voidaan siirtää.

Valiokunnan mielestä 9 § ei edellytä, mutta mahdollistaa, päätösten delegoimisen. Jos hyvän hallinnon ja oikeusturvan edellytyksiä päätöksenteossa ei voida turvata ennen 1.5.2005, ei oikeudellisia edellytyksiä päätösvallan siirtämiselle kyseiseen ajankohtaan mennessä ole olemassa. Valiokunta pitää perustuslain 21 §:n hyvän hallinnon takeita koskevan säännöksen ja perustuslain 124 §:n julkisten hallintotehtävien antamista muulle kuin viranomaiselle koskevan säännöksen johdosta välttämättömänä, että siir-

tymäsäännös poistetaan lakiehdotuksesta. Tämä on myös edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, jos valiokunnan sen 23 §:n 5 momentista tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Arja Alho /sd
jäs. Leena Harkimo /kok
Hannu Hoskonen /kesk
Roger Jansson /r
Miapetra Kumpula /sd
Annika Lapintie /vas
Reino Ojala /sd
Klaus Pentti /kesk

Markku Rossi /kesk
Simo Rundgren /kesk
Arto Satonen /kok
Seppo Särkiniemi /kesk
Ilkka Taipale /sd
Astrid Thors /r
vjäs. Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kalevi Laaksonen.